

II. évfolyam. Pozsony, 1900. február 15. 2. szám.

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

BALASSA-GYARMAT
B.-GYARMATI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1900

TARTALOM.

A hitnek harca.	Szónyi Benjamin.
Farsang	Dr. Masznyik Endre.
Egy fiúnak a fele (Élbeszélés).	Mikszáth Kálmán
A panyiti parasztfiú	S. L.
A kilence hol vagyon?	Sz. F. I.
Dicsérlek, Uram!	Kovács Sándor
Lakodalmi szokások Jézus korában.	Mező Péter
Thurzó György levele feleségéhez (1597).	
Az egyházi élet köréből	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR“-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. Hét előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA :
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

A hitnek harca.

Szőnyi Benjámín éneke.

Jövel Jézus, selkém hő szerelme!
Mekküled bús szívem hova lenne!
Oh jőjj királyom!
Csak te vagy örömöm e világon.

Ellenem itt annyi s oly hatalmas,
Olyan vagyok, mint a fősvert szarvas.
Éstikkad ajkam
É nincs hús forrás itt e sivatagban

Majd rám tör a kétség, a zord ellen,
„Atol Istened?” — faggat s tépi keblemem.
Uram ne engedd,
Mentsd ki küzdelméből e bús selket.

Áka elhamvad hitem mécsvilága,
Szent selkedet te fuvalld reája!
Lobogjon újra
É elhidegült szívem lángra gyújtsa.

Jer azért Uram, jer közelembe
Ruhád szélét kezem hadd illsesse!
Jer drága vendég!
Veled tér be hozzám a békesség.

Új alakba öntötte

Fajr Sándor.

Farsang.

A világi örömök ideje.

Mit keres ez itten — mi közöttünk? Kik egy más világért e világot szívünkéből kizártuk! Kik a mennyért a földről le mondtunk és itt sírva epedjük az égi vígasztalást! Hát igen, — voltak, a kik a világi örömöket kerülve kerülték és a Jézus Krisztusnak nevében világkerülést és megvetést hirdetve a keresztyén élet tökélyes mívoltát a test rendszeres sanyargatásában, mi több kínzásában keresték.

Egykor maga Lutherünk is ilyen vélekedett. «Kegyes barát valék — mondja — és oly szorosan tartottam magam a rend szabályaihoz, hogy én elmondhattam, ha valaha barát, — úgy én bizonyosan mennybe akartam volt jutni. Bizonyoságot tehetnek erről baráttársaim, kik engem ösmertek. Mert én, ha még soká tart, halálra kínoztam volna magamat a sok virasztással, imádkozással, olvasással és egyéb dologgal.»

De mikor az egyedül üdvözítő hit igazságának örök fénye gyúlott ki szívében, mikor többé már nem az Egyházat, hanem a Krisztust, az élő Istennek amaz egyszülött szerelmes Fiát hallgatta s követte, akkor minden, igen ez a körülötte levő s addig sötét, gyűlölt, útált világ is egészen megváltozott ő előtt.

És megértette, hogy a Jézus Krisztus minket nem a világ kerülésére és megvetésére, hanem a világ meggyőzésére és megdicsőítésére tanított.

Megértette, hogy a mi feladatunk nem a test gépies agyongyötrése, hanem a test gonosz kívánságainak a lélek erejével való fékezése és helyes útra terelése.

Megértette, hogy az igaz keresztyénség nem a világgal és az e világi örömökkel való helyes élest, hanem csak a visszaélest tiltja.

És magát az Üdvözítőt követve, ki Kanában egy lakodalomban is részt vett és személyes jelenlétével amaz egyben minden ártatlan világi örömet megszentelt s az örök isteni célok szolgálatába állatott, — ő is kilépett a világ kerülést és megvetést hirdető kolostor falai közül és annak a más világnak örök igazságát az Ige magvait be szórta e világnak rég parlagon maradt talajába és a miért egykor sírva epekedett a hitben feltárult s megtalált mennyet s annak minden vígasztalásait megvitte e föld minden népeinek.

És így a mennyet hordozva szívében mennyével a földi örömeket is megdicsőítette.

Farsang! Világi örömök ideje!

Betérhatsz hát a mi körünkbe is. Hitünk igazságai, lelkünk nyugodalmát, míg ártatlan örömmel kínálsz, meg nem zavarhatod.

Azt a köteléket, a mit sem magasság, sem mélység, sem semmiféle teremtés, — bizonynal te sem szakíthatod el.

Egy fiúnak a fele.

Elbeszélés.

IRTA: MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Hát az a történet kérem, hogy egy vidékünkbeli komposzszornak, névszerint Gáthy Lőrincnek, meghalt a szép fiatal felesége gyermekágyban.

A meghalt asszonyt elsiratták, eltemették, hanem a kis bimbó, szép egészséges fiúcska, megmaradt.

Gáthy Lőrincnek volt egy öregebb nőrokona, a ki a temetés után fölvette karjára a kisedet és a mi könyje megmaradt a temetésről, azt sírta el a bölcső felett.

— Szegény kis árvácskám, mi lesz te belőled! Elpusztúlsz, elveszel anyai kéz nélkül.

(Nyilván oda akart jönni a néni gazdasszonykodni — mert ma már senki sem diskurál ok nélkül, még egy három napos gyerekkel sem.)

— Hát az lesz belőle, fölnevelem becsületesen — mondá az apa s fölkapta a csecsemőt és megcsókolta a gyenge piros képét — ne félj semmit fiam, a mama elment, de visszajön még. Nem hagylak én anya nélkül.

— Csakhogy az nem édes anya lesz, Lőrinc öcsém.

— Én az édeset adom neki vissza.

— Eredj hát kapard ki a földből, ha olyan hatalmas vagy. Ott fekszik az már örökönörökké. Az, a kit te hozol, mostoha lesz, Lőrinc, ha arany pántlikával fonja is a haját.

A temetés után elútazott Gáthy Pestre, magával vitte a kis fiút és ott hagyta. Hideg, zárkózott jellemű ember volt, se ő nem mondta, se nem kérdezték, kinél hagyta, mi lett vele. Az emberek vállat vontak:

— Od'adta valakihez gondviselésbe.

Két hét mulva jött vissza és rá három hétre elvette az uradalmi jószágigazgató hűgát, Zehernyei Borbálát. Az volt akkoriban a legcsinosabb özvegyasszony nálunk.

Az emberek erre is vállat vontak:

— Lám eltette a porontyot az útból . . . Mégis csak rossz ember ez a Gáthy.

Nem nagyon sokára az új asszony szintén egy fiúcskával ajándékozta meg Lőrinc urat.

Még fel sem kelt Gáthyné a gyerekágyból, mikor az ura megint elútazott Pestre és megint elvitte a gyereket, úgy, hogy vissza se hozta többé. Az emberek nagy szemeket meresztettek:

— Hát ez mi? Gólya hozta tegnap, apja viszi holnap.

Rejtélyes sűgás-bűgás támadt. Találgatták, mit csinál a gyerekeivel? Kinél hagyja ott Pesten és miért? Vagy tán nem is Pestre viszi a kis ártatlanokat, hanem Buda-Keszire (T. i. ott laknak a menyország udvari szállítói.)

És míg a Gáthyék háta mögött egész legendák kerekedének, addig otthon is nagy sírás-rívás verte fel a kis barátságos kastély ódon szobáit. A fiatal anya kétségbe volt esve, törvényt, elvást emlegetett, követelte a gyermekét; majd fenyegette, majd rimánkodott az urának, térden kűszott elötte és átkozta a feszület elött:

— Add elö a gyermekemet, hova tetted?

De a különember hajthatatlan maradt.

— A gyermek jó helyen van — mondá — megkapod majd egyszer. Ne firtasd, mert hasztalan, ne rimánkodj, mert se meg nem mondom, sem elö nem adom. Fogadásom van rá, első feleségem holttesténél tettem. Nem fogom megszegni.

Így múlt el öt év, azalatt ezerszer csordúlt ki az anyai szív kínja. Minden útat bejárt, minden módot megkűsérlet, de egyik sem vezette sikerhez, a «kegyetlen apa» olyan hideg, érzéketlen maradt, mint a kő. Gyakran járt föl Pestre «a gyerekeket megnézni,» de az asszonynak alig mondott egyebet rölük, mint hogy egészségesek.

Az ötödik évben aztán így szölt Lőrinc egy héttel Borbála napja elött:

— Nos asszony, süss, főzz az idén a névnapodra, mert holnapután elmegeyek Pestre és hazahozom a gyerekeket.

Az anya egy örömsikoltással borúlt ura nyakába. Ez az egy szó elföjt mindent. Öt esztendőnek keserű gyötrelmét.

Pedig az az öt év lett volna a legédesebb méz a gyermekkel.

Nekem magamnak is van egy kis fiam, én tudom mi az, ha szeretjük, ha megosztozunk játékaiban. Öt év éppen az a korszak az első gyűgyögéstöl az első veres mellényig. Ilyenkor van a legtöbb öröm a gyerekből. Ott lenni az eszmélkedésnél, megfgyelni, hogy ismeri fel a tárgyakat, hogy köti össze a fogalmakat s hogy indul meg az a csodálatos gép, az ész; elöször csak az egyik rugó moz-

dúl, aztán az egyik kerék, ha végül valamennyi jár, az már akkor csak zakatolás.

Az első ismerőse fiannak egy állat volt. Egy macska. Őt szólította meg kedves selypítő hangján a legelőbb: «csicsa, csicsa!» Micsoda esemény volt az a háznál! (A cica is kávé-t kapott az nap.)

Mikor aztán mosdatták a teknőben a szivacsos, mert az is olyan szűrű volt, mint a macska, a szivacsra is azt mondta «csicsa.» Az első kanál levesben, melyet belekényszerítettek, egy laska úszott, mint a hogy a szivacs úszott a teknőbeli vízben, a parányi laskát is megösmerte, hogy az «csicsa.»

Éppen tél elején volt ez. Az égbeli dunyha megrepedt egy napon s a finom pelyhek ott szálldogáltak az úrben, éppen mint a laskák. «Csicsa! Csicsa!» — kiáltozta a hópelyhekre.

Minden csicsa volt előtte, de mégis bizonyos rendszer szerint.

Jött azután az érettebb kor, mikor azok a kedves ötletek születnek, a minőket mi öreg emberek nem tudunk kigondolni.

— Hogy hívnak? Kérdeztem, egy napon.

— Csicsa Pálmán — felelte váratlanul.

(Van ugyanis valami rokonhangzás a Tisza Kálmán és az ő neve közt, hát a jobbik nevet vette magának a gazember.)

Egyszer a ruháját piszkolta be és így szólt: «Mama más ruhát!» Mikor leesett és megütötte a fülét, megint parancsolón kiáltott fel: «Mama, más fület!» (Ezt a mondást három hónapig korpoltálták a rokonságban, levelekben megírtuk, élőszóval eldicsekedtük — sőt ime még a felolvasásomba is bejutott.)

Ha mosolyog, nevet az egész szoba, ragyogó verőfény süt be az ablakon. Hátla még kacag! Muzsika szól, cseng-bong a levegő, talán ezer cigány is húzza. Apró bárányok ugrándoznak a mezőkön, madarak csicseregnek a falombokon . . .

Ez az én kis fiam — de valamennyinek van ilyen édes története, színekben gazdagon váltakozó. Ha okos a gyerek, akkor az okossága a gyönyörűség, ha nem okos, akkor az ostobasága a gyönyörűség.

És éppen ezt az első öt évet vette el Gáthy a feleségétől és magától.

Hanem iszen mindent feledtetett az az óra, mikor Borbála napkor berobogott a cséza az udvarra s két piros, élettől pezsgő gyereket hámozott ki Gáthy egy farkasbundából.

A asszony szívdobogva, örömpesve rohant ki eléjük és kitérta a karjait.

Szemének egy lángvillanata gyorsan átfutott vizsgálódón a fiúk alakján, arcvonásain.

— Mamám! kiáltá az egyik és a nyakába ugrott.

— Mamám! — kiáltá a másik és megölelte.

Melyiknek a csókja volt édesebb? Gáthy né megdöbbsent. Nem tudta eltalálni.

A férj Lacinak szólította az egyik fiút, a másikat Palinak. Arcban is hasonlóak voltak, természetben is. Egyik sem látszott fejlettebbnek. Hiszen csak hónapok voltak köztük.

Az asszony félrelátta Gáthyt s mohón kérdé:

— Melyik az én fiam, mondd meg.

Gáthy elnevette magát kedélyesen.

— Hogy képzelsz te olyan bolondot? Hiszen éppen azért kellett a gyerekeket homályba, idegenben nevelni, titokban keresztelni, hogy egyformán szeresd mindakettőt, hogy meg ne tudd, melyik a te fiad közülök.

— Ember gondold meg, mit cselekszel!

— Meggondoltam. Légy türelemmel. Húsz éves korukban, mikor anya nélkül is megállnak, megmutatom a fiadat és átadom a bizonyítékokat.

Az asszonynak nem volt mit tennie, mint egyformán szeretni, gondozni a fiúkat, de az anyai érzés nem pihen sohasem, kutat, fűrkész, követel és fegyverkezik.

Nézte a gyerekeket ébren, alva, figyelte a természetüket, melyiknek a szokásaiban találná meg jobban a rokonságot a magáéival, oda állította hol az egyiket, hol a másikat a tükör elé, maga is oda állt és összehasonlításokat tett. Néha föl is csillant bennök egy-egy vonás, egy tekintet, egy szó vagy egy mozdulat, annak mohón utána kapott: «Ez az enyém» . . . Hanem hát az volt a baja, hogy egyszer a Laciban találta meg, máskor a Pali gyerekben.

Hát az anyai szív, az a delejes, érző hús, a melyről annyit zengtek a poéták, nem súgta meg neki, melyik az ő fia?

Nem biz az! Csak a poéták csináltak abból vagy ezer eszten-deig olyan nagy bölcslet. Lejárta az már magát!

A gyermekek ezalatt szépen nőttek és tanultak. Derék, kedves fiú volt mind a kettő. Ők is tudták már, hogy egyiküknek mostoha anyja az édes anyjuk, de mindenik azt gondolta, hogy a másiké.

Egészen jól megvoltak így. Egyszer azonban beteg lett Gáthy, az asszony föl akarta ezt használni, ha gyenge a test, gondolta, elgyengül tán a lélek is. Macskahízaléggel körülvette, a nyavalyájában a sok rimánkodást vele megunatta.

— Mutasd meg a fiamat . . . légy jó, légy irgalmas, édes uram. Ekszööm az élő istenre, a halott anyámra, hogy csak én fogom azt

tudni, de a mostoha fiam soha sem. Egyformán fogom én azokat szeretni.

— Jól van, asszony. Hiszem, ha megesküdtél.

(Éppen ebben a percben lépett be a szobába Pali.)

Ez a fiad — súgta.

Az anya oda szaladt hozzá, átkarolta, megcsókolta, fejét az ölébe vette, selyemszőke haját gyöngéd szeretettel morzsolgatta, rendezgette.

Délben már a szebbik alma a Palié lett. Uzsonnára a kés beljebb szaladt a kalácsba, mikor a Pali részét vágta.

Estefelé a kerti házban, a hol a fiúk labdával hajigálkoztak egy ablaktábla kitört, a fiúk azt mondták: magától — de a mama rögtön kitalálta, hogy az alkalmasint a Laci dolga lesz, pedig a Palié volt.

És ez így ment napról-napra. Gáthy észrevette.

— Ej, ej, asszony, asszony!

— Mit parancsolsz, Lőrincz?

— Nevetek rajtad, Borbála. Ilyenek vagytok mind. Csak egy rúgót nyomtam meg a szívedben s mindjárt kiszaladt belőle a mostoha anya. A próba nem sikerült.

— Milyen próba?

— A gyerekekkel. Föltettem magamban, azt vallom tiednek, a melyik legelőbb lép be az ajtón.

— Te szörnyeteg! kiáltá a nő vadúl. — Megcsaltál.

— Meglehet. De hát te nem csaltál-e meg, hogy egyformán fogod őket szeretni. Lacit hanyagolod azóta, Palinak túlságosan kedvezel. Gonosz vagy.

Borbála tehetetlenül rogyott össze egy pamlagra. Meg volt semmisülve. És azóta soha sem merte többé előhozni a férjének melyik az ő édes fia. Hasztalan is lenne az már.

Hanem iszen ott volt a biztató jövő — a huszadik esztendő. Akkor aztán megtudja a bizonyosat.

S az esztendő egyre közeledett. A hársfák lehányták a leveleiket az udvaron, a fiúkat olyankor elvitték a városi iskolákba, és mikor a hársfák nemcsak újra neki lombosodtak, hanem a bokrétaikat is kieresztették, akkor megint visszajöttek. Sok esztendeig ment az így.

Hanem egyszer aztán olyan év jött, hogy hiába nyiltak a hársak az udvaron, a gyerekek vissza nem jöttek. Az iskolapadokból odamentek, a hol a rózsák nyiltak . . . piros vérrózsák zöld fűre festve.

A professzoruk egy nap belépett az iskolába, úgy mint máskor, de szokatlanul ünnepélyes arccal, a pedellus azonban, a ki a könyveket cipelte máskor a nagytiszteletű úr után, most egy nagy nyaláb puskát hozott, roppant szuszogva a teher alatt.

— Fiúk — szólta a nagytiszteletű úr a katedrába lépve — tegyétek le azokat a könyveket. Ostobaság van azokban. Nehéz napokat élünk. Lássuk csak, melyitek birná el a puskát.

Nehéz napokban könnyű a puska. Mindnyájau megbírták.

Elment az egész osztály, köztük a két Gáthy fiú is. A professzor vezette őket.

A háborúban elesett az egyik. Csak László tért haza az ősi kúriába.

Nem volt akkor abban semmi különös, hogy valaki elesett. Föl sem vették. Az volt csodálatos, ha valaki el nem esett. Szinte restelte az illető és mentegetőzött.

Megörültek otthon a hazatért hősnek. Csakhogy legalább ő megvan. Istan adta, Isten vette el a másikat. Az anya is megnyugodott lassan. Hátha éppen ez az ő fia . . . De jaj, hátha nem az!

Gáthy most sem árult el semmit. Pedig a huszadik esztendő volt ez már.

Végre egy nap belépett a neje szobájába, ünnepélyes arccal.

— Borbála — mondá — ma nevezetes nap van.

— Miféle nap? — kérdé az közömbösen. Éppen valami szőnyeget hímezett.

— Ma van a második fiúnk huszadik évfordulója.

Gáthyné szíve megdobbant. Arca lángba borúlt, majd elhalványodék.

— Mit akarsz? — kérdé tompa, fojtott hangon, mintegy megmeredve.

Gáthy egy csomag okmányt vett ki a zsebéből.

— Ígéretemet akarom beváltani. Jogod van hozzá. Íme, tudd meg végre, melyik a fiad.

Az asszony felugrott, mint a villám, odarohant hozzá s tenyerét ajkára tapasztá.

— Csitt! kiáltá. Egy szót se! Nem akarom . . . soha sem akarom megtudni.

Kezével mélabúsan símitá végig homlokát.

— Így legalább enyém a fiúnak a fele.

Gáthy elgondolkozott.

— Igazad van . . . talán igazad van Borbála. De most már mit csináljak ezekkel az okmányokkal?

— Dobd a tűzbe, kérlek!

Éppen égett a kandallóban. Gáthy bedobta a papirokat, a lángok összeszisszentek és felfalták.

A ellobbanó tűz megaranyozta az anya arcát, mintha a glória ömlene el rajta.

— Most már írás többé el nem árulja — szólt halkán, bágyadtan egy sóhajjal — most már csak te tudod a titkot.

. . . Azaz, hogy én is tudom — de ha az asszony nem akarja, hát Isten neki, én sem mondom el önöknek.

A panyiti parasztfiú.

Nemes Czékus Márton uram, gömör-panyíti szegény, de becsületes és istenfélő földműves gazda és jámbor élete párja, Bacsó Erzsébet, aligha sejtették, mekkora kincscsel kedveskedett nekik a karácsonyi ünnepekre közeledő Jézuska, a midőn 1818. dec. 22-én őket egy egészséges, szép fiú gyermekkel ajándékozta meg. Szegény ember a gyermekáldásért sohasem zúgolódik. Magáról tudja, sokszor tapasztalja, hogy a ki a mező liliomait ruházza, s az ég madarait táplálja, nem hagyja az elpusztulni a szegényt sem, hanem ad neki mindenkor, alkalmas időben, ruhát és kenyeret. Azért hát Czékus uramék is, bár asztaluknál elég száj várt eledelre, nagy háládatos szívvel fogadták az Úr legújabb ajándékát s a közelgő karácsony hatása alatt a szülők szép csendesen megállapodtak abban, hogy a kit az Úr adott, legyen az Úré; egyszóval elhatározták, hogy Pista fiukból — mert e névre keresztelték meg — ha a jó Isten is úgy akarja, papot nevelnek.

Persze vajmi könnyű valamit elhatározni; de ugyancsak nehéz véghez viinni. Igaz, nem kell egyéb hozzá, csak pénz, sok pénz, de a hol ez nincs meg, ott ugyan aztán hiányzik minden. Vajjon ki tudná megmondani, hány nagy ember maradt a föld rögénél, mert tehetségeit nem művelhette ki, mert szülei nem voltak bőviben a pénznek. Hát bizony ezt a gondot ismerte jól nemes Czékus Márton uram is hűséges párjával együtt. Hanem ők még más egyebet is ismertek. Az Istenbe vetett törhetlen hitet és bizodalmat. Az volt minden erejük, azt igyekeztek növekedő kis fiukba is beoltani, hiszen ezzel a nagy kincscsel gazdagabbá teszik, mintha palotákat, majorkákat hagynának reá.

Így nevelgették a kis fiút otthon, vallásos lélekkel és buzgósággal s erősítették benne az önerejére támaszkodó munkásságot és az Isten iránti bizodalmat. A fejlődő gyermeknek oly útravaló jutott

a szülői kézből, a mi eltartott életfogytig. Igaz, a szegénység sok derék ember fejlődésének útját állja, de viszont akad olyan is elég, a ki az életben élehetetlen módra végképp elvész, mert korán hozzászokott az idegen támasztékhoz, nem tanult a maga lábán járni, nem Istenbe bízni, s mikor aztán földi támasza kidúl, vele együtt elpusztúl.

Így válik sokszor a gazdagság, a szegénység és nyomor forrásává, de viszont a szegénység — gazdagsággá.

Mikor a falubeli elemi iskolát kijárta, a kis fiút gondos szülői a közeli Rozsnyóra vitték diák iskolába, tanuljon meg jól latinul, hogy tudós pap váljék belőle. Tanulni, tanulni; ehhez értett jól a kis diák; de hát miből él meg? Miből? Hát mint az ég madarai, az elhulló morzsákból. Ha Luther Márton Eisenachban házról-házra járt énekelni, megteheti azt Czékus Pista is. Beadták őt mendikus diáknak. Nem szégyenleni való hivatal az! Reggel korán felkel s a kántor uram gyermekeinek a csizmáit kifényesíti; aztán a reggeli alá tüzet rak, gyorsan megmosakodik s a tűzhelynél a leckét tanulja. Ezért kijár a darab kenyér vagy egy kanál rántott leves. Aztán a többi mendikus diákkal a reggeli könyörgésre a templomba siet, orgonát fújtat, az énekszámokat kirakja, buzgón énekel. Majd iskolába megy tanulni, s hazajövet beszalad a fűszereshez sóért, borsért, a szomszédba a dereglye metsző vasért, vagy házról-házra jár a perselylyel s gyűjt mindenféle kegyes célra. Ezzel megszolgálja az alumneumban a kis ebédet, kenyeret, de a felét elteszi estére. Délután esketésen, temetésen énekel, a presbyterekhez nevők napján vagy a hívekhez ünnepnapokon alázatosan bekopogtat s énekel, estenden edényt mos, ruhát tisztít, és ha az egész ház lecsendesedett, egy szál mécs mellett grammatikával, syntaxissal töltögeti fejét, az írásbeli munkákat elkészíti s aztán egészségesen korgó gyomorral ágyába menekszik. Virradatkor megint kezdődik a napi munka. Íme ennyi hivatala van a mendikus diáknak, s ha kibírja, ember lesz belőle, megél még a jég hátán is a maga emberségéből, ha meg pap lesz, olyan szép énekes hangja lesz, hogy minden ember megcsodálja . . .

Ilyen mendikus diák volt a mi Czékus Pistánk is éveken át. E mellett az iskola első büszkesége. S mikor aztán a latin iskolát elvégezte s Istvánná lett, tanítói a legjobb bizonyítványokkal látták el s Isten áldásával küldték őt Lőcsére, majd Pozsonyba, hogy itt a philosophiát és a theologiát végezze. 1843-ban tette le a lelkészjelölti vizsgát, persze «praecellentissime» mint akkor írták, vagyis a legkitűnőbb eredménnyel s most 2 évre nevelőséget vállalt, hogy

egy kis útravalót szerezhessen s kimehessen nagy Németországba, hogy ott a Luther és a nagy reformátusok emlékeitől megszentelt helyeken, közvetlenül meríthessen az evangéliumi tudomány forrásából.

Külső országban egy évet töltött s gazdag ismeretekkel, tapasztalatokkal tért vissza szülőhazájába. A derék ifjú tudóson és buzgó papjelöltön meg is akadt menten Székács József püspöknek, «az ország papjának» a szeme és magához hívta segédlelkészül az ország szívébe, Budapestre. Nem sokáig maradt itt. Akkor anyásították ugyanis a vácsi evang. egyházat s Székács püspök az ifjú Czékus Istvánt tartotta egyedül alkalmasnak arra, hogy a gazdag és hatalmas vácsi róm. kath. püspök székvárosában a kezdő evang. gyülekezet gondozását reá bízza. Hiába, a legszebb kitüntetés csak a munka marad mindig. De egyúttal a munka a legbiztosabb lépcső is az emelkedésre. Így küldik Czékus Istvánt 3 évi buzgó lelkipásztorkodás után egy még nagyobb missziópontra, Kecskemétre, a hol 5 évig szolgálta az Urat s emlékéért egy templomalap megvetésével örökítette meg. Ma már áll is a szép templom! A buzgó és tetterős fiatal lelkész híre csakhamar elterjedt bércecs-völgyes szülőföldén, «Kismagyarországon», a miut a nép Gömörmegyét nevezi s egész sor előkelő gömöri egyház: Sajógömör, majd Dobsina s végül Rozsnyó egymásután büszkén nevezte őt lelkipásztornak.

Ahol csak megfordúlt, keze nyomán mindenütt áldás fakadt. Sajógömörön a templom és iskola építésére alaptókéért teremt (ma szép gót templomban dicsérik ott egykori hívei az Istent) s úgy helyben, mint a lökösházai filiában magtárt alapít, hogy a nép inség idején olcsó, sőt ingyen vetőmaghoz s eleséghez jusson. Dobsinán megalkotja az esperességi papi özvegy-árva magtárt; hasonló helyi intézményt létesít Rozsnyón is. Ő az országban az első, a ki Rozsnyón 1860-ban életre hívja az első egyházi és női gyámintézetet, melyek innmár 40 esztendeje hiútenek áldást maguk körül; 1861-ben csodás módon előteremti a rozsnyói díszes nagy templom benső javítása és díszítése költségeit; 1863-ban buzdításai és fáradozásai folytán 8000 frt költséggel megépül a főgymnasium; 1866-ban két temetkezési egyletet alapít, melyek a legszegényebb halottnak is a tisztességes eltakarítását lehetővé teszik s minden halálesetnél a gyászoló családnak 40—40 frtot fizetnek ki; 1868-ban már kisdédóvót emel, a mely azóta évenként százával gondozza a gyermekeket; s minde gondjai és törekvései között azon tépelődik, hogy mentse meg egyházának szegényedő híveit az egyházi adótól. Így áll elő 1881-ben a fillér-egylet tervével, a melynek a jelzett célra rövid 3 év alatt közel 4000 frt alapot koldúl össze; s egyúttal az evangélikus

öntudat emelésére torony alapot is teremt. A mendikus diákból lelkipásztor lett a szó nemes értelmében. A mint egykor szegény énekesként járt házról-házra, hogy a maga nyomorát enyhítse: úgy jár most mint lelkipásztor házról-házra, hogy enyhítse a köznyomort, ajkán az Isten ígéjével, szívében a Krisztus égő szerelmével a szegények iránt bekopogtat minden ajtón: kér, vigasztal, int, buzdít, s a hol kell, korhol; mindenütt van egy találó szava, mindenütt megtalálja a kulcsot a szívekhez — s a pénzes ládákhoz. — De nem is szerették még lelkipásztorukat a hívek sehol, soha úgy, mint a jó rozsnyóiak az ő Czékusokat.

S miként teher alatt nő a pálma, úgy nőtt munkája közben ő maga is. Mint kecskeméti pap már esperességi aljegyző, majd Gömörben dékán, alesperes és 1860-tól főesperes, 1863-ban kerületi gyámintézeti elnök, 1871-ben a tiszakerület superintendense, 1874-től kezdve az egyetemes gyámintézet elnöke. S a mint tágult munkaköre, úgy tágult az a terület is, a melyet alkotó áldásával elvirasztott. 1863-ban indítványozza a ker. papi özvegy-árva intézet alapítását; a nyiregyházi tengődő tanítóképzőt Eperjesre viszi s felvirágoztatja; az eperjesi theologiai intézetet négy évfolyamúvá fejleszti, két tanár helyett négygyel s ez intézetünk a semmiből mintegy 30,000 frtot összegyűjt. De különösen két nagy alkotását kell kiemelnünk s ezek: a tiszakerületi árvaház és a tiszakerületi felsőbb leányiskola, mind a kettőnek székhelye a szerette Rozsnyó. Itt tűnik ki saslelke a maga fenségében; itt látjuk őt, az éber, a hűséges pásztor, ki megoltalmazza az ő nyáját a ragadozó farkasoktól, kik épen az elhagyott gyermekek és az elhanyagolt leánynevelés útján akarják megejtetni az anyaszentegyházat. Mentsük meg elhagyott gyermekeinket, árvainkat a lélekvadászok karmai közül, s tartóztassuk vissza leányainkat, jövő nemzedékek anyáit, a térítgető apáca zárdák édes mérget lehellő befolyásától. És nagyszabású tervekbe fog. Az 1880. évi kerületi gyűlésen indítványt tesz egy 100 árva részére emelendő kerületi árvaház építésére s nem sokkal később egy felsőbb leányiskola felállítására. S három év múlva, 1883-ban, Luther Márton születésének négyszáz éves fordulója alkalmából megnyitja az árvaházat, kezdetben ugyan csak 10 gyermek számára (azóta közel 40 gyermek talál ott évenként édes otthont) s nemsokkal később megnyitja a felsőbb leányiskolát, a mely e nemben a legelső intézet volt hazánkban s a mely manapság bennlakással összekötött hatalmas intézet, a mely evangélikus leányaink százait nevelte már derék evangélikus nőkké s édes anyákká. E mellett gondoskodott az ifjúság lelki oktatásáról is. Confirmációi tankönyve országszerte elterjedt.

A munkában kitartó; veszedelemben rettenthetlen és bátor. Abban a gyászos emlékü pátenses világban, a mikor bűn volt magyarnak s evangélikusnak lenni, s együtt a kettő lenni — mártírság: Czékus István, a gömöri egyházmegye akkori esperese nem ijedt meg e veszedelemtől sem, hanem bátor elszántsággal odaállt a kerület akkori derék püspöke Máday Károly és derék felügyelője a nagyemlékü Zsedényi Ede oldalára s megvívta velök együtt, minden veszedelmek s szenvedések dacára, a nemes harcot, melyből győztesen nemzeti alkotmányunk és protestáns autonómiánk került ki.

Ily nemes, ily emelkedett, ily eredményes élet nem maradhatott áldás nélkül. S valóban Isten áldása nyugodott minden kezdeményezésén, mert intézményei most is mind virágoznak; de Isten áldása nyugodott rajta magán is: élete a legboldogabb élet volt, családjá igazi szentély, a melyben minden fáradsága s munkája után édes pihenőre s boldog megnyugvásra talált mindig, előkelő s matrónalelkű felesége oldalán, 9 gyermeke körében.

1890. január 6-án hajtotta fejét örök nyugalomra. Épen tíz esztendeje most, midőn e sorokat írom: illendő dolog nevét tisztelettel hálával megemlegetnünk.

Mikor 1888-ban Rozsnyón, életének 70-ik évfordulóját ünnepelték, a sok mindenféle drága ajándék között egy gyönyörű ezüst serleggel ajándékozták meg hű rozsnyói hívei, a melyen e felirat áll:

«Iskolák és intézetek, egyletek, özvegyek, árvák
Áldják műveidet, hirdetik érdemidet.
S érdemeid emlékét a hála megőrzi s csodálja;
Mit tehet ész és szív és a szilárd akarat.»

Temetésekor egyik ismert nevű egyházi költőnk (Sántha K.) szép versben siratja el a nagy püspököt és hű főpásztort,

«Mint ki népet hűn vezérel
Jártál Mózes vesszejével,
A sziklából forrást nyitva,
Szomjazókat boldogítva. .»

Ugyanekkor én, ki most e sorokat írom, azt írtam: «Képzetemben ott látom már a kettős intézet (leányiskola és árvalház) udvarán az ő szobrát. Egy magyar Franke,*) kinek még az az emlékezetes,

*) Hogy ki volt ez a Franke, azt a «Jó pásztor» olvasói már jól tudják. Szépen leírta a múlt karácsonyi számban «Egy ujkori apostol háza» cím alatt Ráskai Pál atyafi. S. I.

7 ezüsttallérja sem volt, a mivel művét megkezdette.» A két intézet azóta külön is vált, mindegyik hatalmas szép palotában: csak Czékus Istvánnak nincs még Rozsnyón szobra . .

Majd lesz . .

Addig pedig őrizze a «panyíti parasztfiú» emlékét hálás kegyelet!

S. L.

A kilence hol vagyon?

(Luk. 17, 11—19 v.)

Távotaszd magadtól és szenvedd el a hálátlanságot! E világon a háladatlanság a legközönségesebb dolog. Mely háladatlan e világ, kiváltképen az Istenhez! Haragszol, hogy a megtisztult bélpoklosok közül csak egy tért vissza hálát adni Jézushoz, kilenc elmaradt. Te is kérdezed a gyógyító orvossal: «Avagy nem tízen tisztulának-e meg? A kilence hol vagyon?» De mit haragszol te másokra? Haragudj inkább tennen magadra. Nyúlj tulajdon kebledbe és egy háladatlan vendégre akadsz benne. Hányszor adtál hálát a te Istenednek jó egészségedért, a mely aranyabb az aragnál? Hányszor háláltad meg, hogy az Isten téged a keresztségben a bűnnek poklosságától megtisztított? Nemhogy hálákat adnál érte, hanem eszedbe se jut a te Istened irgalmassága. Esztendő által hány betegért imádkoznak a templomban, a ki a fájdalmak bilincseiből szabadulást keres! De hálaadó imádság alig hallatszik a predikáló székről. Avagy senki se gyógyult-e meg? Nem úgy! hanem a háladatlanság nem akarja tudni, hogy valaki neki segítséggel volt. Az emberek hálát és köszönetet várnak jó tetteikért; ha elmarad, azonnal ég a Duna. Milyen szelíd és gyöngéd vagy a te jóakaróddhoz, pedig esztendő hosszat alig veszed egy tallérérő hasznát. Ha Istennek kell hálákat adni, a kitől minden jó adomány és tökéletes ajándék származik, akkor senki sincs otthon, tíz közül legföljebb egy gondol reá. Távotaszd keresztyén ember magadtól a háladatlanóság gyalázatos vétkéét. A háladatlan szívben minden vétek meg van: A háladatlan semmi jótéteményre nem méltó, sem Isten, sem emberek előtt kedvessége nincsen. Hiszen elfojtja az irgalmasság forrását, mely különben bőségesen buzogna. Tudod-e miről lehet megismerni az igaz keresztyén embert? Arról, hogy a megbántást hamar elfelejti, a jótéteményt soha. És ha köszönet helyett hálátlansággal fizetnek néked, akkor se fáradj el a szeretetben, hanem *szenvedd, a mit távotatsz!* Mennyi jót tesz Isten e világgal és ki hálálja meg neki? Mely drágán váltotta meg

Isten az embereket, egyszülött fia árán és kicsoda az, a ki róla gondoskodnék? Kicsoda az, a ki alázatos szívvel hálákat adna? Vajjon jobb sorsot kívánsz-e magadnak, mint a te szerelmes Idvezítődnek volt, a kit szidalommal és vesszővel illettek? Valamint nem háláért és köszönetért cselekszel jót embertársaddal, azonképpen háladatlan-ság miatt ne hűljön meg a te szíved. *A szeretet soha el nem fogy, soha el nem fárad* (I. Kor. 13). A szeretet gazdagon megáldott termő fa, mely mindegyre hullatja gyümölcsét, még annak is, a ki rázza és veri. Én a háladatlanságot, mint legszörnyűbb és legártalmasabb vétket, mint minden véteknek gyökerét eltávoztatom az én szívemből és örömet elszenvedem, ha jótéteményeimet hálátlansággal, a legközségesebb pénzzel fizetik is meg. A mit a föld jó néven nem veszen, megjutalmazza azt a menyország. Sz. F. I.

Dícsérlek, Uram !

Jóvoltodért, Uram, szívemből áldlak,
Te adsz eledelt az égi madárnak,
Te ékesíted a mezőt virággal,
Kegyelmed fénylik a felhőkön által.
Kezed nyomában áldás fakad s élet,
Én erősségem, te benned remélek!

Te vagy, ki reám szüntelen vigyázol,
Lehajolsz hozzám, mikor szívem gyászol.
Az elesettet szánva fölemeled,
A fergetegben bétakar jobb kezed.
És bár fejemre kedved borút szállat,
Csüggedő lelkem vígaszt lel tenálad.

Szerelmed karja őrizett meg engem,
Hogy el nem estem szomorú ügyemben,
Igéd világa fényt vetett útamra
S hozzád vezérelt szívem nyugodalma.
Szünetlen kísér hív atyai szemed,
S bőv irgalmaddal táplálsz hitemet.

Dícsérlek téged, Uram, az örömben,
Hogy kiterjeszted szárnyadat fölöttem,
Dícsérlek, hogyha látogatsz kereszttel,

Hisz azért versz, hogy magadhoz emelj fel.
Dícsérlek Uram téged, míg csak élek
S teljes szívemből szolgálok tenéked.

KOVÁCS SÁNDOR.

Lakodalmi szokások Jézus korában.

János evangélista beszéli, hogy Jézus tanítványaival és anyjával Máriával megjelent a kánai menyegzőn. A hogy tanította, igazán örült az örülőkkel. Példázataiban egyszer a menyországot hasonlítja össze menyegzői lakodalommal, a melyet egy király szerze fia számára. A tíz szűzről szóló példabeszédben szintén a lakodalmi szokásokból veszi a hasonlatot. Ebből bizonyos, hogy ő maga, bár az evangéliumok nem szólnak róla, több ízben részt vehetett ilyen családi ünnepségen. Legalább minden szokást jól ismer s hallgatóit éppen találó példáival és hasonlataival ragadja meg.

Ezen fönt említett bibliai szakaszokat csak úgy érthetjük meg igaz mívoltuk szerint, ha a szent föld népének Jézus korabeli lakodalmi szokásait ismerjük. E szokások legnagyobb része a mi időnkig fennmaradt, bár a nép vallását változtatta és jelentékeny része mohamedáná lett. Megváltozott a családi élet is, mert hiszen a mohamedán vallással együtt jár a többnejűség, a mi a családi élet belsőségét, tisztaságát megrontja. Nincsenek itt hitestársak, csak úr és rabszolgáló, nincsenek szülők és gyermekek, hiszen a gyermek is tulajdonképen rabszolga; a leány közönséges portéka, a mit árulnak és vásárolnak. Jézus korában a többnejűség ismeretlen volt, hiszen Mózes törvénye nem engedett meg egy feleségnél többet. Azonban a nőt akkor sem tartották nagy becsben. A házasságot a szülők tervezték. Ők kerestek gyermeköknek megfelelő menyasszonyt vagy vőlegényt; a fiataloknak semmi beleszólásuk nem volt a dologba. Ezt egész természetesnek tartották, hiszen a tüzesvérű fiatal nem tudja eléggé meggondolni, mi válik magának és családjának leginkább hasznára. Bizony a jó szülők és házasító rokonok előtt kedvesebb volt a jó módú család sarjadéka, mint a szegényé. Az ősi időkben sem volt másképen. Izsáknak Ábrahám szolgája, Eliézer szerzett menyasszonyt. Rebekát megkérdezték ugyan, el akar-e menni Eliézerral, (1. Móz. 24, 8.) de a következő nemzedék ezt a szokást már nem ösmerte. Lábán leányai, Ráchael és Lea panaszkodnak apjukra: «Nem úgy tartott-e bennünket, mint idegeneket, mert eladott bennünket.» (1. Móz. 31, 15 v.) Jákob hét-hét esztendeig szolgált

egy-egy feleségeért, mert pénze, kincse nem volt, a min ezt a drága árút megvehette volna. Ez a szokás ma négyezer év múlva is megvan a felláhoknál. A leányokat rendszerint nagyon korán férjhez adták s ma sem ritkaság keleten a tizenkétéves asszony és anya. De volt rá eset, hogy már hét éves korukban eljegyezték a gyerekeket, sőt néha oly korban is, a mikor még járni sem tudtak. Igaz, hogy keleten a leány hamarabb fejlődik, de hamarabb is megöregszik; a húsz éves leány már ijesztő vén teremtés, a kinek nem tanácsos a kérők közt válogatni; örülhet, ha valami módon asszony sorba jut. A hagyomány szerint Mária, Jézus anyja tizenöt éves korában lett menyasszonnyá, a mi csak a mi viszonyainkhoz képest látszik furcsának.

Már maga az eljegyzés annyi ünnepélyes szertartással megy végbe, hogy fölér egy kisebb fajta lakodalommal. Természetesen hosszas alkudozás, ajándékküldés előzi meg. A vőlegénynek nemcsak menyasszonyát, hanem az egész rokonságot el kell halmoznia drágánál-drágább ajándékokkal. A vőlegény az eljegyzéstől fogva a menyegzőig nem láthatja menyasszonyát; ha véletlenül betenné lábát menyasszonya házába, jegyese sűrű fátyollal letakarva nyomban menekül födele alól. Ez is megfelelt a régi zsidó szokásnak. Rebeka is eltakarta arcát szemérme jeléül, mikor Izsákot a tevehátról megpillantotta. A lakodalmat a vőlegény legjobb barátja rendezi, ő vezeti a menyasszonyt vőlegényéhez. Ez a lakodalomrendező a zsidó népeletnek egyik legnépszerűbb alakja. Keresztelő János ilyen rendezőhöz hasonlítja magát, a kinek legjobban kell újjongania, hogy a vőlegény, Jézus megérkezett. *Az én örömöm betelt, annak emelkednie kell, nekem pedig alászállanom.*» A menyegzőn a menyasszony már díszes ünnepi ruhában jelenik meg, a mit vőlegénye vett számára. Ha jó módú a család, sok rajta az ékszer, különösen karikagyűrű, csat, arany- és ezüstpénz. A pénzeket átlukasztva erős szalagra koszorúba fűzik s a menyasszony homlokára arcára és nyakára illesztik. A karokat szép csatok díszítik. E nehéz dísztől a nő még alvásközben vagy betegségében sem válik meg, legfőlőbb gyász idején teszi le. Jeremiás próféta keserűen panaszkodik egy helyütt (2, 32 v.) népe ellen: *Avagy a szűz elfelejtkezik-e az ő ékességéről, vagy menyasszony az ő aranyláncairól? az én népem pedig számtalanszor elfeledkezett én rólam.*»

A lakodalmi ünnepség napszálltakor kezdődik és éjszakán át tart; fáklyafény és lámpavilág mellett kísérik az asszonyt otthonába a rokonok és leánybarátai; ott várják a vőlegényt, míg barátaival és rokonaival meg nem jelenik. Néha sokáig késik, a várakozás

olykor éjfélig is eltart; mihelyt észreveszik közeledését, a nők meggyújtják fáklyáikat, lámpáikat s újjongva, vidám kiáltások közepette sietnek elébe. Ezt a jelenetet rajzolja az Úr az öt okos és öt oktalan szűzről szóló példázatban. Az embereknek a szűzek módjára meg kell tölteniök lámpáikat s ébren várakozni a mennyei vőlegényre, hogy el ne késsenek és a lakodalomból ki ne rekesztessenek. Betlehem vidékén más a szokás. Napnyugta után egy sereg fáklyás hadon jön a lakodalmas házhoz, a hol táncot járnak, míg fáklyáik el nem alusznak. Rendszerint egy hétig tart a vígasság; Sámsonnak is egy heti időbe került a lakodalma. Ilyenkor hegyen-völgyön lakodalom, zene és dal tölti be a házas udvarát és környékét. A keleti népeknél a lakodalom az élet legnagyobb öröme. Jeruzsálem nagysága idejében vége-hossza nem volt a menyegzői ünnepségeknek, annál szomorúbb lett a város képe, midőn eljött a hódító és fogásra hurcolta a nép színét-javát. A próféták sirton-sírtak hazájok sorsa fölött. *«A dobolás vígassága megszűnik, a vígadók zajgása elmúlik és a hegedülés vígsága is elnémul; az Úr elvette Juda városaiból és Jeruzsálem utcáiról az örömet és vígságnak szavát, a vőlegénynek és a menyasszonynak szavát.»* (Ézsaiás 24, 8 v. 8. Jeremiás 7, 34 v.)

A menyegzői lakomán a férfiak és nők külön vendégeskedtek, még pedig mindig a vőlegény házában; a menyasszony a nők, a vőlegény a férfiak között. Kánában is így történt. Mária, mint rokon, valószínűleg a tálalásban segédkezett, ezért vette észre legelőször, hogy a bor fogytán van s anyai bizalmassággal fordult fiához, hogy nincs boruk; mintegy tőle várt tanácsot, mi tévők legyenek. Jézus szelíden s enyelegve felel: Asszony, (keleten a leggyöngédebb szó a családban) mi gondokom legyen nékem a ti dolgotokkal! Ilyenkor az egész ház tárva-nyitva, az egész falu odasereglik, a koldús és idegen is szívesen látott vendég. Tulajdonképen rendes ebéd vagy vacsora nincsen, sőt asztalnak sincs se híre se hamva a házban. Szőnyegetek terítenek a földre, a szőnyegekre párnákat raknak s a vendégek azokra ülnek. A társaság nagyobb része az udvaron mulat, a rokonok és szolgák az étel-italt hordják körül, a fiatalság táncol fáklyafénynél s nóta mellett. Az éltesebbek többnyire a házba húzódnak s jókedvűen beszélgetnek s idogálnak.

Előkelőbb család nagy fényvel ülte meg a lakodalmat; boldogot, boldogtalant meghí. A keleti ember, a ki örömet lustálkodik, szívesen engedett a meghívásnak.

A királyi lakomáról szóló példázat egy ilyen fajta nagy lakodalmat ír le. A tulkokat, madarakat leölték, a házat kitakarították,

az udvart feldíszítették s az udvaron nagy üstökben sütöttek, főztek. Azután elküldé a király szolgálait vendéghívásra. Azonban csodák csodája, senki sem hallgatott a hívó szóra, ismételve visszaútasították, sőt a szolgálakat megragadták és megverték. Ennél nagyobb sérelem a keleti emberen nem eshetik. Ehhez hasonlítja az Úr a zsidók makacsságát, a kik az Isten országának örömébe való meghívást oktalanul és dölyfösen visszaútasították. *«Bizony mondom néktek egy is a hivatalosok közül meg nem kóstonja az én vacsorámat.»* Összegyűjte tehát az utak fejeiről bénákat, csonka-bonkákat, hogy megteljék az ő háza. A vendégek között azonban akadt egy, akinek nem volt menyegzői ruhája. Az Úr kötelességévé teszi mindenkinek, hogy a lakodalomban ünneplő ruhában, az alkalomhoz illő komolysággal s lelki indulattal jelenjen meg.

A Megváltó, mint e példákból is látszik, gyakran használja a menyegző örömét az Isten országa boldogságának festésére. Szeretetét az emberiség iránt a jegyes szeretetéhez hasonlítja. Ő a várva-várt vőlegény s az emberiség a menyasszony, a kit hatalmas szeretetével a bűn sötét börtönéből megvált és az atyai hajlékba visszavezet. Boldogok, a kik e menyegzőn részt vesznek, mert örök életnek boldogsága vár reájok:

MEZŐ PÉTER.

Thurzó György levele feleségéhez.

(1597.)

Híres és becsült ember volt a maga idejében országszerte jó Thurzó György uram. Okos, becsületes hazafi, példás családapa hírében állt, a kit a közbizalom az ország első méltóságába, nádorságra emelt. Háza valóságos tűzhelye volt az igaz keresztyén életnek. Vallásos ember volt, minden dologhoz Isten nevében kezdett és ha elvégezte, neki adott hálát. Felesége Czobor Erzsébet, hozzá méltó derék asszony volt, hű feleség és jó anya, a kinek a családi élet öröme volt minden boldogsága. Isten gazdagon megáldotta szövetségöket. Egy fiút és hét leányt neveltek föl igaz keresztyén erkölcsben és jó magyar érzésben. A fiúból Imréből, derék ember vált, Bethlen Gábor fejedelem leghívebb barátja lett; a leányokban pedig anyjuk nagylelke jelent meg megifjodva.

Boldog volt ez a család, de a fájdalmat meg kellett ismernie. Az Úr Thurzóékat is meglátogatta dorgáló vesszejével, mint az ő

szolgáját, a kegyes Jóbot. Elküldte az ő öldöklő angyalát házukhoz s a kis Erzsébetet magához szólította a szépen fejlődő magzatok közül. Hiába volt minden ápolás, az édes anya gyengédsége, a nagymama aprólékos gondossága, a gyenge virágnak el kellett hervadnia. Az apa akkor távol volt a háztól, idegen országban, Velenczében járt s hazatérte érte a szomorú hír. A szegény anya majd leroskadt a fájdalom terhe alatt. Az öreg Czoborné keserves jajveszékélés közepett magát vádolta szeretett unokája kimúlta miatt. Thurzó szívében is mély sebet ütött a kedves leányka halálának híre, de erőt vett fájdalmán. Míg szeméből szakadt a könnyzárpor, vigasztaló levelet írt bánkódó feleségének. Igazi vallásosság árad e levélből. Minden során érzik, hogy az evangyéliom szelleméből táplálkozó ember írja, a ki az áldásért és csapásért, az örömeért és bánatért egyiránt hálás az Úrnak.

Imhol a levél.

1597. május 17.

«Köszönetemnek és magam ajánlásának utána . . . Szerelmes és édes lölköm, mai napra érkeztem ide Ozolyban, bátyám Zriui uram várában Velenczéből, Istennek hála, nagy jó egészségben. Holott gondoltam, hogy édes lölköm, ha leveleidet találok, hogy egészségtek felől örvendetes hirt hallhatok, de ím, értem leveledből, hogy az én Istenem az én Örzécskémet kivette ez világból; de ha úgy tetszett ő szent Felségének, legyen az ő szent akaratja, nem zúgólódással, sem felette való bánattal kelletik azért az mi Istenünket bánatunk, hanem hálaadással. Ő szent Felsége adta volt, ő szent Felsége vette el. Övé volt, szabad volt az Úr vele, úgy lett az, mint ő szent Felsége akarta és végezte. Legyen azért áldott az én Uramnak és Istenemnek neve most és mindörökké! Minthogy pedig igaz az Úr Isten, nem bocsát nagyobb keresztet reánk, hanem csak annyit, az mennyit elszenvedhetünk. Az ő szent neveért és fiának kínszenvedéseért azért vigasztaljon ismét meg bennünket, tartson meg mindnyájunkat, az ő szent akaratjág jó egészségben. Az kit megígért kedig, adgya is meg azt az én Uram és Istenem békével, téged is tartson meg az én ez világon való vigasztalásomra nagy, sok, jó esztendeig, nagy jó egészségben. Édes lölköm, Isten fogadgya, hogy vigasztalsz leveledben, úgy írtál, mint keresztyén ember és Isten szolgálója; ezután is minden bánatnak nagy békét, ne bántsad azzal az te Uradat és Istenedet. Bizony, bizony ez egy mostani reánk bocsátott kereszt helett tiz vigasztalásokval és jókval látogat meg az jó Isten. Én is bizony abból szódat fogadom és lettébb nem töröm magamat az szegény leánkám halálán, ki azért

él az én Istenem előtt. Ha valamennyire bánkódom is, mint apa, bocsássa meg azt is énnékem az én Istenem és emberi gyarlóságomnak tulajdonítsa azt ő szent Felsége. Ha azért engem szeretsz, te is, édes szívem, hasonlóképen cselekszel. No ezt ebben hagyom. Legyen áldott, dicséretes az Úrnak az ő szent neve most és mindörökkön örökké. Ámen.

Édes szívem, én immár Isten segítségéből nem kérném sokat, hanem hozzád sietnék és sehon tovább nem késem, hanem Zrini uramnál, Cháktornyán nyugszom két nap még és bátyámnál egy nap; minthogy messze az út, talám úgy adgya Isten, hogy két hétre hazamehetek. Adgya az Úr Isten, hogy találhassuk egymást nagy jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak, kérlek mond szolgálatomat. Az én Istenemtől elvett leánkámra való gondviselését és tiszta szívből való forgalódását meg szolgálom ő kegyelmének, az míg élek. Ezután is mind magam, veled egyetemben, gyermekink azonképen, mind mostaniak, mind kedig az kivel az jó Isten ezután is megáld bennünket, ő kegyelméé vagyunk és szolgálunk ő kegyelmének. Ő kegyelme azon ne gondolkodgyék, hogy az jó Isten az ő kegyelmes házánál választotta magának az én gyermekemet. Isten úgy rendelte volt, hogy úgy legyen, más az, mindenött megszokta ő szent Felsége találni az övéit és az kiket magához akar választani. Ennek az szolgálómnak meghattam, hogy éjjel nappal siessen.

Én is nem késem. Az Úr Isten kegyelmes oltalmába ajánlom mind magamat s mind téged, édes lölköm, mind gyermekeinkkel egyetemben. Komámuramnak szóló leveletem, kérlek édes szívem küld meg.

Datea Ozolban, Cháktornyán innét tizenhat mértfölddel
17. mai 1597.

Az te szerelmes társod és urad

Thurzó György.

Az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» jelen számát a kiadóhivatal ismét több ezer példányban küldözi széjjel, hogy prot. híveink a téli hosszú estéken olvashassák és megismerhessék. Kérjük az igen tisztelt lelkész és tanár urakat, hogy lapunkat, a mely igazi keresztyén célokat szolgál, terjeszteni s híveiknek ajánlani szíveskedjenek. A szerkesztő is,

a munkatársak sora is, a kiadó is, haszonra nem számítva, önzetlenül fogott a vállalatba, pusztán azért, hogy Isten ígéje e kis lapocska által is prédikáltassék a szegényeknek. Bizalommal fordulunk tehát hitrokonainkhoz, támogassanak nehéz munkánkban. A lap árát a lehető legolcsóbbra szabtuk. Egy évre két koronáért, félévre egy korona 20 fillérért a szegény napszámos is megszerezheti. A lap ára a kiadóhivatalhoz (Balassa-Gyarmat), vagy a szerkesztőhöz (Pozsony, theol. akadémia) küldhető. Mutatványszámokat a kiadóhivatal kívánatra készségesen küld és gyűjtőknek hét előfizető után egy példány ingyen jár. Olvasóinkat is kérjük, legyen szíves kiki legalább egy előfizetőt szerezni a «Jó Pásztor» számára. Az előfizetők számának gyarapodása a lap tartalmának gazdagodásával s terjedelmének megnövekedésével jár.

Protestáns esték. A közeledő böjti időszak szombat estéin a theologiai akadémia újra megkezdi a fölolvadásokat, a melyek Pozsonyban és országszerte nagy népszerűsége jutottak. Az idei fölolvások: Hörk József, Strop László, Raffay Sándor theologiai akadémiai, Markusovszky Sámuel, Hirschmann Nándor, Albert József középiskolai tanárok, Hegedűs István budapesti egyetemi tanár és Szócs Farkas, a budapesti ev. ref. theologia akadémia igazgatója. A fölolvadások időnkint szavalatokkal ének és zene-előadásokkal bővülnek. Kívánjuk, hogy a protestáns estéknek most következő hetedik sorozata építő hatás dolgában méltó folytatása legyen a megelőzőknek.

Püspöki látogatások. Értesülésünk szerint dr. Baltik Frigyes dunáninnyi ev. püspök az idén az alsó-nógrádi szirákvídeki egyházakat, Gyurátz Ferencz dunántúli püspök pedig a vas megyei vendékvídeki egyházakat látogatja meg.

Az Úr kísérje kegyelmével a két püspököt útján.

A Protestáns Irodalmi Társaság Pozsonyban. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság 1900-ik évi közgyűlését Pozsonyban tartja. A vendéglátó pozsonyi evang. egyház már nagyban készül a társaság fogadására. Hír szerint a közgyűlésre jövő vendégeket oly meglepetés várja ez alkalommal, a minőben a társaságnak a vándor-gyűlések megkezdése óta még nem volt része. Reméljük, hogy következő számunkban az érdekes meglepetésből valamit elárulhatunk. Hisszük, hogy Pozsonyt, mely a magyar protestantizmus életének mindig egyik kiváló tűzhelye volt s a melynek múltját egész sor kiváló intézet hirdeti a két testvér egyház köréből, ez alkalommal lehetőleg számosan látogatják meg.

Az eperjesi ev. theologia hallgatói Mayer Endre tanár vezetése alatt január 13-án Kassára rándultak s az evang. népiskola termében vallásos estét rendeztek. Fölolvasott Mayer Endre tanár. «Mire van szükségünk» címen, a belmissióról értekezett. Három theologiai hallgató szavalt s az énnelkar több szép éneket adott elő. A tavasszal Iglóra készülnek.

Az énekes könyv megújítása. Mind a két prot. egyházban évtizedek óta foglalkoznak az énekes könyv megújításával. Az ev. ref. egyházban Fejes István sátoralja-újhelyi lelkész, az érdeemes költő most tette közzé az előmunkálatok hatodik füzetét. A dunántúli ev. egyházkerület pedig husvét után ad ki egy próba füzetet, a mely az ünnepi énekeket foglalja magában.

Követésre méltó példa. A velegi evang. egyház (Fehérmegye) új esztendőkor tartott számadó közgyűlésén elhatározta, hogy egyházfentartó alapot teremt. A gyülekezeti tagok egyhangúlag önként megajánlották, hogy 100 koronával többet adóznak az egyház céljaira azzal a feltétellel, hogy e 100 korona száz esztendőn át évről-évre tőkésítessék. Száz év múlva ez alap a kamatokkal együtt mintegy *150,000 koronára nő*, a melynek kamatja bőségesen fedezi az egyház mindennemű terhet. Az alig 800 lélekből álló kicsiny gyülekezet buzgalma annál méltóbb az elismerésre, mert híveinek jelentékeny része szegény zsellér és napszámos s nyárról-nyárra messze földre jár el aratni, hogy betevő falatját megkeresse. Isten áldása legyen e lelkes gyülekezeten és alapítványán.

A Theológusok Otthona javára 1899. december hó 10-től 1900. évi február hó 10-ig a következő adományok folytak be: a) Alapítványok: Pozsonymegyei ev. esperesség (kiegészítésül) 20 forint. Özv. Bading Sámuelné néhai Halasy Gyula emlékére 100 frt. Selmeczbányai ev. lyceumi bibliai egyesület (kiegészítésül) 10 frt. Tótpel-sőczy ev. egyház (kiegészítésül) 20 frt. Nagyhonti egyházmegye 50 frt. b) Évi járulékok: Bányakerület évi járuléka 220 frt. Selmeczbányai ev. egyház 10 frt. c) Kegyes adományok: Magasy László Pozsony 2 frt. Posch Árpád Pozsony 50 kr. Neudorf-vinkovcei egyház 4 frt. Schrödl József Pozsony 20 kr. Szendi ev. gyülekezet vízkereszti offertoriuma 15 frt 72 kr. Kolbay Arnold Pozsony 1 frt 50 kr. Bokodi ev. egyház offertoriuma 3 frt 76 kr. Év. Glocken 1899. évi gyűjtése 7 frt 50 kr. Zólyomi egyházmegye a Sárkány jubileumi alapból 8 frt. Bálent István ev. lelkész Beczkó 50 kr. Beczkói ev. egyház (mill. énekét) 2 frt. Tóth Sándor Telpéc 50 kr. Reif Pál Zay-Ugróc 3 frt.

Perselypénz 6 frt. Hörk József újévi üdvözlések megváltása fejében 50 kr. Összesen 485 frt 18 kr. A kegyes adakozóknak hálás köszönet! A nemes célú intézetet pedig újólag melegen ajánljuk a hit-rokonok áldozatra kész szeretetébe! Pozsony 1900. február 10. Dr. Masznyik Endre theol. akad. igazgató. Kovács Sándor, a theol. Otthon felügyelője.

Jó könyvek. *Koszorú 51—60.* A magyar prot. irodalmi társaság kiadásában megjelenő Koszorúból ismét 10 füzet jelent meg, címeik a következők: *Romlásfalva*, írta Sántha Károly; *Az arany-ásó*, írta Bögösné Kún Anna; *Klárika neveltjei*, írta Béry Gyuláné; *Zsugori Peti végrendelete*, írta Grátz Mór; *Az angyalok Monnréban*, írta Bitay Béla; *Cserey Ilona*, írta Juhász Sándor; *Szent hangok*, írta Sántha Károly; *Tar Gábor históriája*, írta Barsy László; *Az ezüst szív*, írta Kecskeméty István; *A hatvágás*, írta Kecskeméty István. A most megjelent füzetek méltóan sorakoznak az eddigiek mellé mind tartalmuk kiválósága, mind a kiállítás csinos volta és az árak olcsósága dolgában. Melegen ajánljuk olvasóinknak mint hasznos építő olvasmányt. Egy-egy füzet ára csak 4 kr. Megrendelhető a lelkész urak útján.

«**A mi Otthonunk**» **Könyves Háza.** Olvasóink közül bizonyosan még többen emlékeznek erre a derék vállalatra, melyet pár év előtt Pozsonyban dr. Masznyik Endre és Stromp László theol. akad. tanárok adtak ki. E vállalat füzeteiből egyes példányokat még meglehet szerezni Pozsonyban a Theologusok Otthona felügyelőjénél (Kovács Sándor Konvent-utca 13.) A füzetek címei: *A wittenbergi fülemüle*, Szaksz Jánostól. *A vágsellyei iskola mester*, Stromp Lászlótól. *Az illavai hitvalló*, Krupecz Istvántól. *Novák Márton a koosi predikátor*, Masznyik Endrétől. *Az életből*, (elbeszélés) Sántha Károlytól. Egy-egy füzet ára 5 krajczár. Tömeges megrendelésnél valamivel olcsóbb.

Fölvívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy az Imádságoskönyv ára 1900. márcz. elsejétől fogva magasabb lesz; még pedig az egyszerű kiadás ára 1 kor. 60 fill. Az angol vászonkötésűé 4 kor. A díszkiadásé 8 korona. A venni szándékozókát figyelmeztetjük, hogy a még hátralévő két hetet használják föl a megrendelésre. Bővebben tájékoztat a lap borítékján közölt hirdetés.

*Az evang. theologusok otthona kiadásában
most jelent meg*

a „Protestáns Esték“

II. füzete.

TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök- nél és izraelieknél . . .</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemasszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz</i>	<i>Hegedűs Sándortól.</i>
<i>Sokrates</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provencai troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangelium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a soci- alis reformok</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás.</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresz- tyén álláspontról</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

*A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 1 frt, díszes an-
golvászon kötésben 1 frt 50 kr.*

*A megrendelések a Balassa-Gyarmati Könyv-
nyomda Részvénytársasághoz vagy Kovács Sán-
dor theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők*

**Karácsonykor megjelent és azóta
közkezen forog**

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangyeliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minék egy prot. családból sem volna szabad
o o o o o hiányozni o o o o o

1900. március hó 1-éig

a B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

elővételi áron kapható.

Csinos keménykötésben — frt 50 kr
Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minister papíron, csattal 1 frt 50 kr
Elefántcsont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal 2 frt 50 kr

**A mű bolti ára ha könyvkereskedők útján szerez-
tetnék meg, 40%-al magasabb lesz.**

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

**a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.**